

A VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG HATÁSAI MAGYARORSZÁGON

A VÁLSÁG GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI

- A külföldi hitelezők minden kölcsönt visszamondtak
- Újabb külföldi kölcsönök felvétele lehetetlen
- A Magyar Nemzeti Bank 200 millió pengő értékű valutát fizetett ki
- Bankválság: külföldi fizetési moratórium
- Köv.: az ország a fizetéseképtelenség határára jutott ⇒ bankzárlat, aranykészletek zárolása, bankok ellenőrzése
- Visszaesett a termelés, megnőtt a munkanélküliség
- Az exportlehetőségek megszűntek, csökkent a fogyasztás – köv.: az exportra termelő ágazatokban a legrosszabb a helyzet: vasipar, gépgyártás, mezőgazdaság
- 1931. magyar agrárválság: agrárarak csökkenése, tőkeimport visszaesése
- agrárrolló szétnyílása
- Sok kis-és középbirtokos tönkrement (ok: hitelekbe fektettek)
- Legkevesbé sújtja a válság: a könnyűipart – sőt: némi fejlődés, mivel a hazai piac kapacitása alatt volt a teljesítménye a válság előtt

A VÁLSÁG TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI HATÁSAI

- A nagybirtokos és a nagytőkés csoportok kivételével minden társadalmi csoport helyzete romlott
- A munkásság, a köztisztviselők az értelmiségiek körében megnőtt a munkanélküliség
- A mezőgazdasági termelés visszaesése elviselhetetlen helyzetbe sodorta az agrárproletariátust
- Köv.: a politikai mozgalmak megerősödése
- MSZDP: tömegtüntetés: 1930. szeptember 1. – a Garami Ernő vezette szociáldemokraták tüntetést szerveznek - a hatalom brutálisan szétverte
- 1930. KGP létrehozása –Független Kisgazda-, Földműves- és Polgári Agrárpárt szervezése- kivált az EP-ből – Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla csatlakozása a mozgalomhoz
- Szélsőséges erők jelentkezése: pl.: Kaszásskeresztesek – a jobboldali erők térdnyerése: kispolgárok, proletárok, parasztek körében – Szálasi!!!!
- KMP: illegális szervezkedés – a kormányzat legjobban ettől tartott
- A párt programja: továbbra is a hatalom közvetlen megragadása
- 1931. Biatorbágyi merénylet – Matuska Szilveszter – köv.: statárium bevezetése
- Sallai és Fürst kivégzése
- 1933. Horthy jogkörének kiterjesztése: országgyűlés berekesztése, elnapolása, feloszlata

GÖMBÖS GYULA KORMÁNYALKÍTÁSA

- 1931. Bethlen lemondása

Károlyi Gyula: 1931-1932

- Takarékosági intézkedések: állami alkalmazottak fizetését csökkenti
- 1931-es biatorbágyi vasúti merénylet után elrendelte a statáriumot
- a kommunista mozgalom vezetőit: Fürst Sándor, Sallai Imre- kivégezték.

Gömbös Gyula: 1932-1936.

- tekintélyelvű, autokrata, modernizációra törekvő jobboldali radikalizmus

- új program, új stílus: átfogó terv meghirdetése
- széleskörű propaganda
- 95 pontból álló Nemzeti Munkaterv – demagóg ígéretek: Álmoskönyv
- cél az államhatalom megerősítése és: gazdasági és szociális biztonság megteremtése
- a földkérdés rendezése
- a munkanélküliség felszámolása
- a tőke korlátozása
- a választójog kiterjesztése: titkos választójog
- kísérlet (olasz mintára) a korporatív rendszer bevezetésére – de: lehetetlen

GÖMBÖS KÜLPOLITIKÁJA

- Magyarország saját erejéből nem tudta leküzdeni a válságot
- 1932. jóvátétel eltörlése
- Kapcsolat a náci Németországgal: 1933. jún. látogatás Hitlernél – elsőként az európai államfők közül –de: a többi államfővel is próbál jó kapcsolatot tartani
- Tojástánc-politika
- 1936. Horthy találkozója Hitlerrel
- A magyar mezőgazdaság német piacra szállíthat: 1934. pótegyezmény Németországgal
- Megállapodás Olaszországgal és a Szovjetunióval is
- 1934. diplomáciai kapcsolat felvétele a Szovjetunióval
- 1934. Római jegyzőkönyv: olasz-magyar-osztrák gazdasági és politikai együttműködés
- Külpolitikai célkitűzés: a revízió – köv.: közeledés Hitlerhez és Mussolinihez
- mérsékelt konjunktúra 1934-re

GÖMBÖS BUKÁSA

- Oka: a Nemzeti Munkaterv kudarca
- Gömbös tömegpártot próbált szervezni: Nemzeti Egység Pártja
- 1935: idő előtti választások kiírása -a Parlament feloszlata
- 1935. választások: erőszakot alkalmazva a saját embereit juttatta az országgyűlésbe (endrődi sortűz)
- de: nemcsak a terror, a nyílt szavazás, a csalások és a visszaélések magyarázzák Gömbös sikerét!!
- a nemzeti jelszavak és a reformígéretek visszhangra találtak a parasztság és a középosztály rétegeiben – várták a változást, a sorsuk jobbra fordulását
- A „Gömbös-fiókák” többségbe kerültek a parlamentben –ez: egyértelmű jobbratulódást jelent
- de: a konzervatív körök (Horthy vezetésével) veszélyesnek ítélték Gömbös lépéseit
- 1936 elején Gömbös Gyula már bukott politikus volt
- 1936 Gömbös halála
- Gömbös miniszterelnökségének következményei: az államhatalomba (országgyűlés, államigazgatás, hadsereg - leventeintézmény!) bejutottak a szélsőkobboldal hívei
- A vezérkar szoros kapcsolatot épített ki a német vezérkarral
- Általában jobboldali, nácibarát személyek térnyerése volt megfigyelhető a tisztikarban, az államapparátus középszintjén
- Ezek az erők a náci Németország térnyerésével párhuzamosan megerősödtek